

NYELVJÁRÁSI ADATOK

Bányamunka, katonáskodás, nyugdíjas kor
Soltész Lajos nyugdíjas bányász beszél az életéről
(Keleti palóc nyelvjárási szöveg. Borsod-Abaúj-Zemplén megye,
Felsőnyárád)

(Felsőnyárádon vagyunk 1998. november 16-án. Kinél vagyunk?)

(...)

Soltész Lajos.

(Hány éves tetszik lenni?)

Hátvannyo¹c.

(Mi volt a foglalkozása?)

Bányászát.

(És a vallása?)

Rómáji kato..., görök katólikus.

(Sok görög katolikus van itt a faluban?)

Nem sok. Csák a mi családunk van itten.

(Egy család? És akkor templomba?)

Igën. Hācs csak ide jārtunk a rómájibā mindig.

(És honnan kerültek akkor ide?)

Akkor, mikor mi születtünk, akkor itt egy görök katólikus pāp vót. És így kerültünk mink rómáji, vagy görök katólikus pāp ... szolgálātābā. Én lēttek ... mi, lēttünk mink kērsztēlve görög katólikusnāk.

(No de akkor nem tősgyökeres felsőnyárádiak?)

De! Tősgyökeres. Felsőnyárádiak vāgyung, de ābb' a zidőbe itten görök katólikus pāp volt ..., mikor mi születtünk.

(De azért volt pap? Hogy nem voltak görög katolikusok?)

Akkor nem. Akkor csāg görök katólikus pāp volt, és ity kērsztēltek, mer a fījūk, mār a csālād ... vótunk mi^{nk} nyócān testvérēk, hāt fījū, hāt ... vātý két lāny, a két lāny āz lēformātus vót, és a fījūk āzok mind görök katólikusok voltak.

(Tehát a szülők vegyes vallásúak voltak?)

Igën. Kátólikus és lëformātus. Ápām ő görök kátólikus vót, anyām pedig lëformātus.

(És így egyeztek meg?)

Így ëggyeszték mëk, hogy a gye..., à lāny àkkor àz lëformātus, hà fíjú, àkkor görök kátólikus.

(Nem kellett reverzálist adni?)

Hāt hoty këllët, vágy nem këllët, én esz nem tudom, de ez így, így ëggyeszték òk mëg àbbà àz időbe.

(...)

Volt ëggy időszak, mikor mink à feleségëmmel ... àkártunk összehāzāsodni, àkkor igāz-ë én sē tuttām mëk, hogy én görök kátólikus vágyok, csāk mikor fël-mëntem itt à hejbeli kátólikus tisztelendő úr^{ho}, Jégër Józsefnek híjtāk, mongyà, hogy, Lājos, àsz mongyà, nem lëhet, àszongyà, mer ti görök kátólikus vágy. Mondom, hogy vágyok én görök kátólikus? Hāt àsz mongyà, úgy, àszongyà, mert ... àbbà àz időbe, mikor tē születt, itt egy görök kátólikus pāp volt, és àz àltāl tē görök kátólikusnāk, nem tē, hānem à testvérek is, à fíjúk mind görök kátólikus ... rà lëttek kërésztëlve, csāk à lānyok vānnāk lëformātuson.

(És akkor a felesége római katolikus?)

Ő, feleségëm rómāji kátólikus.

(Kik vannak többen? A faluban?)

(...)

No àsz nem akārom mondāni, hogy mënnyíjen, de pontosān nem mondom, de àltālābà fël-felére vānnāk.

(A család hogy oszlik meg vallás szempontjából?)

Nem, nem izél ... ez, hogy mongyuk mār àki mennősültek, vām bennë lëformātus is, kátóli... Ez nem osztot sohà àz éledbe, hogy él leformātus, vágy kátólikus, ez nem vót probléma sohà sē kösztünk.

(...)

(Templomba járnak?)

(...) Vëgyësen. Àki ... kátólikus à kátólikuzsbà, àki lëformātuzs, bemegy à lëformātuzsbà (...) Szét nem vālik à csalād ... Hāt persze, òk mënnek à... De volt úgy is mār, hogy mëntek à lëformātusok à kátólikuzsbà, à kátólikusok mëg jöttek à rëformātuzsbà. Èggyik à māsikāt ëgyedítëttë ki. It, mongyuk, Fëlsőnyārādom még ... nem volt ojān, hogy ... mār à fëlszābādúlās utān, hoty hozzātëgyem, àkkor mév vótāg, de mār mostān, àsz mongyà, à rencërvāltās utān is mëg elótt is mār vótāk ojānok, hogy vót lëformātus mëk ... hívās, vót kátólikus mëkhívās, és úgy, mert én ... mind görök kátólikus, én Szuhākālóhosz tārtozok. It nem vót. De àttól eltekintve, hogy én rëformātus vāty kátólikus ... Nem. It mëntek à kátólikusok à rëformātus tēmplombà, és à ... lëformātusok is mëntek à kátólikus tēmplombà.

(És a papok hogy vannak egymással?)

Hāt ezek, ezek ... ab biztos, hogy ... egymással nem ... konkorëncálták én szërintem, mer ... még megëggyeszték, mën nem volt ellentét kösztök, úty hogy ... Mëgvolt. Addig is, még a felszábádulá..., felszábádú...lá...lās utānn is, akkor sē vót, mém mos mëk főleg nincsen már kösztök ijen.

(Úgy hallom, hogy nem is itt laknak. Máshonnan járnak.)

Hāt mostán nem, mer most ëggy új pāp^{në}, āmi ā mi pāpunk vót, ā Fëri bācsi, ō mā elment innet, ō vót ā ... törzsökös, mer ō ojān idős mind én. Ő it lākot Fëlsőnyārādon, de elmënt most, mer jött ëggy új pāp, csāk ō elmënt Rāgājba, és onnāt jār ide ... istentiszteletét tārtni. Útyhogy itt ā vállāssāl itten nincis ojān nāgy ... ellentét, hogy^{mongyuk} ellentét vónā ā rëformātus vāty kātólikus vāgy görök kātólikus vāgy mit tudom én, itten nincsen ijesmi.

(Én úgy hallom, hogy a bányászok vallásos emberek.)

Hāt vānnāk bennë, bānyāszogbā is vāllāsos, de ā ... nem is āsz, hogy vāllās ... vāllāsos, de hogy nem jār tēmplombā, de āzër tārcsā ā vāllāsāt. (...) Tēmplombā nem jār, de āzër ā vāllāsāt tārcsā.

(Tessék valamit a bányászéletről mesélni!)

Én ezërkilencszāz ... hārmindzbā születtem, ezërkilencszāznëgyvenöt jānu ... jānuār elsejétül ...

(Akkor én a bátyja vagyok magának.)

Āz lëhet.

(Mert én idősebb vāgyok.)

Jānuār, negyvenöt jānuār elsejével mëntem be fëvételre, mint fījātāl gyerek még ... ākkor még ā Bódi testvérök vótāk itten Fëlsőnyārādon. Ők vótāk ā bānyātulājdonosok. Hāt lë is mëntem, fël is vëttek. Én āttúl^l ā përcetül nekëm munkāhejvāltözāsom nem vót. Útyhogy āttúl ā përcetül én nyugdíjāss ... korig, āz ... āz ezërkilencszāznyócvānkettő júniuss ... hāt pontos nem tudom, mijen nāpon mëntem el nyugdíjbā, útyhogy ... munkāviszonyom mëkszākítvā nem vót sohā. Én esz végig dógosztām. Nyócvānkettő, ākkor elmëntem nyugdíjbā, āzótā pedig élëm ā nyugdíjās életët.

(A bányamunkāról is tessék beszélni! Hogy telt egy nap? Meg a mőszak hogyan volt?)

Jāā! Ā mőszak hoty telt el? Igën. Ābb' āz időbe ... ā bānyāmunkā ... āz embërek részëre, ākik od dolgoztāk (...) ābbā āz időbe, āmikor mink mëkkesztük ā ... āz életët, mār ā bānyāszéletët, én ... fëlszábādulāstül kilencszāzötven ... ezërkilencszāzötvenig dolgoztām, ākkor ... mār ötven elött, vāgyis ötven június, jún ... [a felesëgëhez szól:] Hānyādikā vót? Mongyāt csāk! Mikor mëgesküttünk? (...) Június tizehetedikën ... mëgesküttünk, ākkor engëmet ötvenbe elvittek āgusztus huszonötödikën kātōnānāk. Néty hārom évig kātōnā vótām, hārom évig ō it vót ā szülejimmel. Hārom év lëtelt, otān lëszërëltem. Mār mikor én lëszërëltem, ākkor újrā ëggy ... új āknāhoz kerültem, āmi ā feketëvőgyi kettes āknā ... volt ... indulóbā, és mār én odākerültem munkābā. Ott...tān volt āz ëTY,

áz öreg Fridzs bácsi, áki ott ő vót a csápátvezető vājār, Mogyár Sāndor, Pétēr Endre és én. Voltunk négyen. Áz élet mēkkezdődött, vidām vót, dolgoztunk ... boldogan, mer váláhová ... És ... ez mēnt egészen ... egészen ... a vízbetörésig, ász mā nem ... nem is tudom, *mikor*.

(Annyira nem fontos a dátum.)

Dātum. Vizbetöré ... ákkor āthejesztek bennönket ě, ěgy méjépitő válálát vót itten ... többünket, és od dolgoztunk. Dee ... visszatérve á, á töbre, hoty hogy mēnt a munká. Vidāmám mēnt a munká. Ább' áz időbe á, jöttünk, mēntünk, vidāmán mēntünk. Nem úgy, mind a már mostán, ákik most ot vānnák ezek az emberek, ákik ... bizony ... sājnos ... ász kēl mondāni, hogy ... ěggyik nápról a māsikrá, hogy mi lēsz velék. Mer mi vidāmán dolgoztunk. Mēm mink ... a mielőttünk, ákik mielőttünk vóták, ánnák mēkkerestē mindég a nyugdíját. Áki mēg ... mēm mink is, de már a..., áki utānunk kere..., gyött ... bizony ázok már, hogy májd hod lēsznek, mēg mint lēsznek, ez *mā* ... ez mā ěggy, ěty késő dolog lēsz még ász, hogy máj ász hoty fog ... dūlóre dūlni, ász nem tuggyuk ěggyelőre. De ... mindēn esetre én ász sziszēm, hogy áz ákkor ámi ... mink ... dolgoztunk, mer dolgoztunk, az szév vót. Hogy ezek az emběrěk, májd ezěkkel mi lēssz, ász tuggyuk még. (...) Mitűl félnek? Hāt ász nem tom, hogy mitűl félnek, de ... hoty félni válójok lēsz, mer it vān a rēngeteg munkāněküli (...) Itt is bezārják eszt a bānyāt, nē. Hāt itt is nem tudom, hāny emběr dolgozik, měk s hogy ... Eszt, ezěket az emběrěket most eleresztik, hāt ... ki? Fijātāl csālādosok, gyěrěkěsěk ... Hāt, hāt mi lēssz? Hoty hovā fognák, vágy mi lēssz ezěkkel? Kik [!] fogjā ezěket az emběrěket vágy ezěket a gyěrěkěket eltártāni? (...) Ákik utānā fognák lēnni? Mer nekünk még vót! Még mi kikerestünk, mēm még az elődeink kikeresték! Mēg mink is *ki^{kere}* ... de mā őnekik ki fogjā kikeresni ásztāt, hogy no, elměntetek szépen ... vāttok, hāzások vāttok, vā két gyěrěkětěk, ěpětkězzetěk nyugottān, mer vót rā idő ... a mi idősākungbā, nyugottān měhetětt, ěpětkěszhetětt, fijātāl vót, hāzāt ěpětět, mēnt. Kāpot nyug... izé ... pězt, két szāzālěkos izět kāpott, hitělt, ótěpě hitělt. Nyugottān měhetětt, de mikor gyött a rencěrvāltās, még ász is ki kěllět fizetni, hāt ... én nem tudom, ez á, eszt e rencěrt, hogy mi, ez máj mi lēssz evvel? Mit fognák evvel csinālni? Mer it vānnák ezek a sok fiātālok, nē. Nézzük mēg! Ennek mind pārijā lēssz ánnák idejě, hāt mi lēssz ezěkkel? Hoty fognák ezek, hogy fognák kápāckodni fěl?

(Azt mondta, hogy vígan mentek a bányába! Nem volt úgy félelem bennük, hogy lementek a föld alá?)

Tessěk nézni ... az a félelěm, ász az emběr elfelejtěttě, mikor odāměnt az āknābā, el ... kōszōnt a csālādtűl, elměnt, lěměnt. Ász sosě tuttā sěnki, hoty hogy gyōn fěl, vāty hogy měgy lē. Lěměnt ... ěgěssěgěsen, hogy gyōn fěl, ász nem tuttā sohā sěnki ... hogy mi vār rā? Mer ottān mindēn pěrcěn ot vót előtte ász, hogy ... lěhet, hogy mā, vāty hōnāp, vágy ěggy órá mūlvā, ász sosě tuttā sěnki, *hogy mikor*.

(Ezért kěrdezem. Ez nem jutott eszükbe, vagy ezzel nem törődtek?)

Ottán ... tessék nézni, ottán egy dolog vót. Az embër lëmënt, dolgozott. Mer azér mënt lë, hogy dolgozzon. Á nyóc órāt kidolgoztá ... bëcsületësen, tuttà ász-tát, hogy ... ém māmā ennyit kápok, hó végén ennyit^{it}. Akkor, mikor még ábbá az időbe vót á ... ötszász forint, vágy ezër forintot átták ... előlegët, ász kikáptám, mëg lëfokták az ujságpézt, mëg lëfokták á szákszërvezetët. Mos mëk káp nyócván-ezër forintot, oszt á nyócvánbúl^l nem káp ki csák négyvenet. Mer ákkor ász kikáptá ász-t á pézt, csák ányit fokták lë, ámit^{lë} ... Ittem mëk ké..., áhoty hállom most, á ... kik mā munkátársák, mëg á fíjátálok, ákik od dolgoz^{nák}, hogy ennyit kápnák ki belülë. Hāt én eszt hāt ... ákkor ... dolgozhatott á nép, mer fíjátál vót, ázon vót, hogy dolgozzon, hāzát épíccsën, csālādót ... álapíccson, és ezën mënt, ezëm mënt á dolog, hogy^{ez} ... Mos mār nem mer csālādót álapítá..., mire, mire álapíccson csālādót?

(De hát akkor az eszükbe sem jutott, mikor reggel mentek?)

Nem. Ijesmi nekünk nem vót, hogy mi lësz velem. (...) Ott ázq vót mindënk, kërëm szépen, vót egy verseny ... Ki többed dolgozik!. Ázq vót. (...) Hārom embër dolgozott égyütt. Vót ëty frontfejtés, kërëm szé^{pen}, ász montāk, no fíjúk, māmā húsz csillët mëk kël rákni, hā húszát sikerült, ákkor mëk kettővel tēgyünk rā, hoty töb lēgyën, mind á másiknák. Ámām mëm még^{ász}, mëk több, ákkor mëk kettővel rátëtt. Ez így mënt á verseny, így mënt égymās utān. (...) Áz embërbe bennë vót az az ösztön, hogy én ámér dolgozok, mëg ámit ém mëg ákártám válósítāni mint fíjátál, hogy ázér dolgozzák, hogy énnékëm ábból lēgyëm mit gyárápitānom. Ez ábbúl vót.

(Tehát akkor nagyon kellemesen emlékszik vissza erre a bányászéletre!)

Én ... visszaemlékszék ... kellemësen mëg á régi munkátársákra is, de ...

(Akkor ez összetartó bányászközösség volt?)

Áz egy bānyászközösség vót, á' biztos. Mer ot hā ... kifelë mentünk, vágy be-felë gyöttünk, mindëty, hoty ki hogy vót. Nāppāl á délu^{tā}..., éccākā... szërvsusz, szërvsusz, vígá gyöt kifelë. Nem úgy mind mos, hogy Gyönnek az úton, lëüti á fejit, mondom, mi já fíjām? Hm, bemënnenk á Gërëndāzsbā, vágy itt á ... izé ... mondom, mi vān? Hāāāt ... sëmmi, Lājozs bācsi, ász mongyā, nem úgy vām mā, mind régën vót. Mondom, mér? Hād dānojjátok, mink hā gyöttünk kifelë, dānoltunk, hā mentüng befelë. (...) Ev vót. De mostān?

(Mondta, hogy megesküdték, és akkor elvitték katonának!)

Á feleségëm it vót á szülőhāz ... még ákkor it vót (...) Nem ez, de ezën á he-jën. (...) Á feleségemet hosztām én Bānhorvātrú^l vágy Bānfālārú^l, ő máratt itt, énnékëm el këllet mënni, és ... hogy elvittek katonānák, igáz-ë, hāt ottān katonā vótām.

(Ha itt megnősült egy fiú, hova mentek lakni? Együtt lakott több nemzedék?)

Nem. Hāt itt ... hāt mi vótunk, áhogy montām is, vótunk hāt fíjútëstvér mëk két lāny, áhogy á^{nő}... az embëriség nősült, az úgy mënt el, mint á mécsālādbúl^l, mikor mëk ... telik á csālād, ákkor onnāt is kënë ... itt is, áhogy mëntek, ákkor

méntek ^{el}. Hāt én vótám akkor ... à lekkissep, hāt lekkiseb, de mév vót egy bātyām, még az él ... hāl' Istennek, mā à többi azok mēkhálták, és ... mēgnősültem, elvēttem à feleségem ... it máratt, én elmēntem katonā^{nák} hárminchāt hó^{náp}. Hāt mi vótunk à ... ább' à rencērbe, à Kādār-rencērbe ^{vágy} à Rākosi-rencērbe mink vótunk az első hátsereg, ákik bevonúltunk ...

(Mikor volt ez?)

Ötvembe, ötvembe.

(És arra nem gondolt, hogy elmegy katonának, a fiatalasszonyt meg itthon hagyja?)

Nézze! Mār akár vót, akár nem vót, ez mār úgy vót úgyis. Esztet nem, fēl nem lehetéd bontáni. (...) Mēgmárattunk. Mēgmárattunk. Ók it vóták az apāmékkál, igaz-ē, ő, mint à feleségem, és így ... lét, eltelt az à hárminchāt hónáp ... és ...

(Gyorsan telt?)

(Itt közbeszól a feleség: Hāt elég nehezen!)

(És szabadságra hányszor jöhetett?)

Hāt az vót, szabácssāg, mer ... hālā ... à Jóistennek, mā csak így mongyām, még akkor nem lehetēt mondáni ... Vót éggy ojján zászlóájppáráncsnokom, Nāgy Imrének híjtāk ... hogy ... mondom neki, hogy mirül vān szó. No, jól vān no. Mer egy évvel vót idősebb ... Hm nem vót ojj hét vágy ēty hónábbā, hogy kéccer ithon nē lētem vónā szabácssāgon.

(És hol volt katona?)

Először Kā^{locsá} ... Ęsztērgom-tāborbā vonúltám be, ááá ... à vót az első bevonulás, áhol most vān à ... vót, ákkor is vót az apācāknāk vót az ijē zārdā [érthetetlen szövegrész] odā vonúltatod be, onnāt ... októbēr-novembēr, novembēr nem tudom hányādikān, ákkor elvittek bennünket Kālocsārā. Ákkor ot vótám Kālocsān ... Mā kārācsonyrā Kālocsārū^l jöttem házā hārom nāp szabácssāgrā ide ... Visszámēntem ... Ez mār ötven... éggy-ötvenkettőbe vót, ötvenegybe ... Ötvenkettőbe, no. Ęs utānnā ... visszámēntem Kālocsārā, és ... ez ászongyā, ötvenkettőő ... októbērēbe ... mār idekerültem Miskócrā à Szēmpētēri kápubā, mer itt alakült egy nehézezred, egy rohāmlövegezred, ide csak tisztā borsodijákāt hozták. Ęs úty kerültem és is idi, útyhogy mār én itt à lēszērélēsi időmet nem Miskócon, hānem Verpelētēn, mer mār ide nem jöhettüng be, mer Miskolcon mār ákkor nem engették be ezeket à náty ... kocsikāt, hogy ... az út, jārdā, mindēn... fēltōri. Útyhogy Verpelétrūl szērēltem osztān ^{lē}.

(Ha Kalocsáról jött haza, akkor az úton telt el a szabadság, az messze van.)

Nem. Hāt ... hā rēggel fēlültem à vonātrā, mā délutān ithō vótám.

(Tényleg?)

Kiskőrösön āt kēllēt szālnom, amúgy jó közlekēdés vót, mer ... Pestre bēértünk, onnāt indūlt à gyors, útyhogy mā délutān-este ithō vótám mindig.

(...)

(Milyen alakulatnál szolgált?)

Én a nehéz rohamlövégéséknél voltam, százhuszonkét milimétereséknél. Úty-hogy mink ... nem mentünk, útyhogy mink harminc kilométeres körzedbe közvet vágy közvetve [érthetetlen szövegrész] bármikor tuttunk löni.

(Ez a Rákosi-időben volt. Milyen volt akkor a katonaélet?)

Ez a Rákosi-időbe. Hāt ... szigorúv vót, mint most. Bizony. Mindénfélē szem-pont, tēknikájilág is, katonájilág is, útyhogy ... ottán nem lehetēt ... hepcijālni, mind mostán nē, hogy ... most ... hoty hālgátom a rádijóbā is, hogy most annyiđ behijñák, még most is hijjāg be, hogy ... ennyibū ennyit ... tā^{nā}nak ālkālmāsñāk, a többi nem ālkālmās katonái ... Mēgvótung, de én nem hārākszok rā. Szigorúsāg vót, katonāfēgyelēm vót, āsz kellēt a katonāñāk. Mer hā nincs fēgyelēm, nincs hāccsereg. Mār pedig hā nincs fēgyelēm, ākkor ... végē mindēnnēk. Ottā vót fē-gyelēm. Nem hārāguttunk, mer mēkhājtották bennünket, āb biztos. Mēk^{hā} ... nem is hārāguttunk. Tuttuk, hogy eszt mēk kēl csi^{nāl} ... mēg is csināltuk, de ottán, ott a rend, a tiszteletādās, āz mindēm mēvvót. Nem āsz mondom, hogy ety kicsit nem zūgolódott āz embēr [érthetetlen szövegrész], de sohā nem hārāguttāk, hoty ... kivētték vónā a tisztēk, hogy mer így, mer úgy, mer māj mit mondok, hogy mi! Ijen nem vót. Végē vót a gyākorlātñāk, fēlmentünk, mēnt āz ebéd, fijúk, utāñā semmi nem vót ... Ojām, minthā ... sēm̄mi sē törtēnt vónā, mēntünk.

(A tiszték honnan kerültek ki? Mert még új tiszték nem nagyon lehettek.)

Mikor én bevonúltam odā, ākkor még ottán ... önkéntesēk vótāk. Önkéntes katonāk ... mār ... és jutási tisztēk vótāk. (...) Hād bizony, kemény legényēk vótāk, mer ... csāk ēgy dolgot elmondok ... Vót ēty telephejünk Kālocsāñ ... és ity szombātōn vót ātālābā a kārātātās, osztāñ bizony ... mār fēl ēgy vót, ēhesēk is vótunk, nem ābbā vótunk. Ąsz mongyā nekünk ēty fājērvēr, kinek most is emlékszēk rā, hoty törzsōrmestēr vót, jutási tiszt vót ... Ąsz mongyā, hoty: Fijúk! Ki ēhes? Hāt ki nem ēt vónā? No, āsz mongyā, két kōrt. Lēvāktunk a telep^{he} ... Hāt bijo ... vót ojāñ ... nyócszāz méter hosszú ... kēřz^{be}. Lēvāktunk két kōrt, hogy mikor megāltunk, ki ēhes még? Fēlnyúltunk mēgint ... no, ākkor mēk két kōrt lēvāktunk, mindēgy lēvāgtuk. A hārādik kōr^{nē}, mikor a māsodik kōrt lētētűk, megāj-junk a hārādik kōr^{nē}, āsz mongyā, fijúk, ki a ... ki ēhes mēm? Mā mi nem [érthetetlen szövegrész]. Vót ēgy jó hāverom, Sipākināk hijtāk, most is ēty honvéd vót āz is, mi mindnyā... mi is honvéd vótām ... āsz mongyā, hogy no, fijúk, ākkor mēk két kōrt. Lēvāgātōt velē, āsz hāt kōr vót. Ebéd elōtt lētētűk. Mindēgy. Belētētűk. [Érthetetlen szövegrész. A hallgatósāg nevet.] Lētētűk. Lētētűk. āszt... kor ... hāt mi nem tuttunk, ^{be} ... bemēnnyünk āz ebēdre, mēgvót āz ebéd a ... Mēn̄ni kellēt a konyhārā, csājká vót még ... Bemēnnyünk ... Ez vót este úty hét órā felē lehetēt ... Begyōñ a politikāji tiszt, āszongyā, hogy ākik ... délutāñ a hāt kōrt lēvāktāk, jelēnkēzzenek. Hāt, nem vót mit, hāt jelēnkēzni kellēt. [Érthetetlen szövegrész.] Jelēnkēzzünk lē, mongyāk el, hogy mi vót. Elmontuk neki, hogy mit vót ... Tōbbet sosē lātűk a zizēt, a törzsōrmestēr urāt. Elvittēk.

(Éppen azt akartam kérdezni, hogy onnan ment-e nyugdíjba.)

Hāt hogy ő onnát mēnt, vāgy nem (...) Őtet többet nem lāttuk, ő elmēnt onnāt, hogy őt hovā vitték, én nem tuggyuk. (...) Ott ... ot míg én Kálocsān vótām, mer oszt elkerültem ...

(Egyébként Kalocsa olyan hírű volt, hogy az nagyon kemény hely.)

Hāt ... első osztā, izébe vótunk, első ... vonālbā vótung bent ālt ā ... Hāt mer ākkor, teccik tudni (...) Titó vót ā lāncos kutyā, hāt ot vótunk ā hātār mellett, útyhogy nekünk nem lehetētt ottān nē mār^{iro} jobbrā, bārrā, hāt vótāk ottān ojan dolgok bizony, hogy ottān nem lehetētt jāccāni, mer ā tisztēket mēttāmādtāk ...

(Olyan is volt?)

Hāt persze! Úton gyöttek házā befelē, mēktāmādtāk őket ā ... és hāt Kálocsā āzēr nāgy izé kātólikus kōsség vót, izé, ot vót^{mindēn}, s nem lehetētt ottān ... De āt-tú eltekintve, mink nekünk ā tisztēkkel āmúgy ... āvvāl āz ēggyel vót nekēm problēmām ... Ő elmēnt. Utānā [érthetetlen szövegrész] sē politikāji tisztel, sē csā-pāttisztel vāgy āz ezretpārāncsnok ... nekēm sēm̄mi problēmām nem vót. Útyhogy ... ēnnekēm, én nem monthātom āsztāt ... hogy verjē mēg āz Isten, mer ijē vót, meg oją^{vót}, nem. Én tuttām, hoty kātōnā vāgyok, eszt csinālni kell, esz végre kēl hājtāni, kész. (...)

(Ez volt Kalocsán. És mi volt Miskolcon?)

Miskolcon, mām mire idekerültünk ... mink ... ēggy új ... épüledbe kerültünk mostān mi ā rendőrlāktānyā, āmit most fēlēpítettek ā ... ākkor, ābb' āz idōbe mēk szāznēgyes lāktānyānāk hījtāk ...^{Itt} ā Szēmpéter kāpu^{bā}, āhogy mēnnyünk innet Miskócnāk befelē, ā bāl oldālon ... Odā jōttünk mink be ...

(Én a Rudolf laktanyát tudom.)

Nem. Á Rudolf āz bent vān, oszt ez meg it vān, āhogy gyövünk Miskolcrā, Szēmpétertől gyövünk befelē, bālkézre ottān vān. Mer vót ēgy māsik lāktāⁿvā, izé is, lāktānyā is, āsz fēlül vót, āz tūzērēké vót ... ez mēg ā pāncēlosoké vót itten. Ákkor ... mink vārtuk mā āz újoncokāt ... Nekünk kellētt ... ā szālmāzsākot mēt-tōmni nekik, úty kellētt vārnunk. Mēggyöttek ... āz újoncok, béke szēnt vót, kāptunk ēgy jó pāráncsnokot, Nāgy Imrének hījtāk, bānyāszgyerēk vót. Mikor bemutatkoz..., mindēnkineg be kellēt neki mutatkozni āz ētkēzd^{ébe}, ki ... mījen szārmāzāsú, vāgy honnāt, honnān gyōn, hāny csālād? Mēnny āz ... Ez vót. Útyhogy én ... ā kātōnāidōrű nem monthātok sok rosszāt. Útyhogy én csāk monthātom, hogy jó vót. Bār ezek ā fījūk is, ākik ot vānnāk, vāgyis lesznek mostān, ākik most is be-vonú^lnāk, bār ōk is ennyit mondānānāk.

(És Verpelét?)

Verpelét? Hāt Verpelētēn mār csāk ānnyit vótunk, hogy ... ā tāborból^{el} ... tāborbā vótunk Fēldēbrōn ... Hāt ide behurcolkottunk, mā mer ide nem lehetēt Miskócrā jōnni ā ... nehéz gépekkel ... Odā behurcolkottunk, ottām mā csāk ā ... lēszerelést vārtuk. Ennyi vót āz idō, útyhogy ... Ottān mā jó idō vót, útyhogy mā ottān mirānk nem is nāgyon nésztek ... Lēszerelés elōt vótunk, hāt ... szolgālatot csāk kellētt ādni, de ā tisztēk is, mēg mindēn^{ki}. Nā hāt én āszt, ēggyet sājnālok

benné, hogy ... egy nappal el kellett hámárab gyönnöm, mert ... jöttek újoncok, oszt este mēgyék fēl, ász mongyá a nápos, hogy ... szákászvezető elftárs, ász mongyá, hogy tessék lēmēnni a ... szemējügyre, mer it vót a főhádnagy elftárs, ász mongyá, hogy ázonnál mēnnen lē, há mēggyön. Mēgyék lē ... Mongyá a szemēj-ügyes, hogy ... no szákászvezető elftárs, ász mongyá, fēlme gyon, ágyyon lē mindēnt, ász mongyá, mert ... mága hónap réggel ennyi mēg ennyi embert visz ... Ózdrá, izé e ... kiegészítőbe, nē. Ózdon. (...) Mēn... hogy oszt fel is mēntem, hāt ... mondom a fījűk^{nák}, no fījűk, nekēm el kēl mēnni. Mēr? Hāt hogy beszéltük mēg? Hāt ēccerre mēgy..., mēktárcsuk az a búcsút, tisztékkel, ákik ot vóták, el ... tártjuk ... No mos sājnos nekēm it vān, nekēm réggel mēnnēm kēl, lē kēl ádnom mindēnt, mondom, mēnni. Ot vót mā a civilruhā bent, mā én fēlőtősztem ... civilbe ... gyön a zászólóájpáráncsnokom a fojosó végig, mēglāt, szolt is szákászvezető, hāt mi vān? Mondom, főhádnagy elftárs, jelentēm, mā én civil vágyok. Hotyhoty civil? Mondom, útyhogy ... lēnt vótām a szemējügyön, oszt tizenkēt vāt tizenhárom főt kēl vinnēm, mondom, Ózdrá, mondom, a kiegészítőbe, és nekēm evvel el kēl mēnnēm. Ász mongyá, de remélem, ász mongyá, hogy elgyön elköszönni ... Mondom, megígérēm, főhádnagy elftárs, hogy elmēgyék, mondom, elköszönni, mondom, de ... sājnos, ámibe mēgēggyesztünk, nem ... páráncs, mondom, még én páráncs alāt, nekēm ász kēl tejjesíteni. Útyhogy eszt az ēggyet sājnalom, hogy nem tuttām a fījűkkāl ... a végén el ... köszönni.

(Ezek szerint szakászvezető lett. Kérdezni is akartam, hogy milyen rendfokozatot ért el. Hogy volt az akkori hadseregben, hogy valaki előlépett?)

Hāt eszt ... esztet én nem tudom, eszt csak a páráncsnokok tudnāk mēmmondāni, mert ... igaz-ē hāt, összehífták ēggy ezredgyülést, oszt ot vót az egész ezred, ákkor felolvástāk, hogy ipszipszilon őrvezető, tizedēs ez az, az az, szákászvezető, oszt ákkor így.

(De ezt nem mondták meg előre?)

Neeem, esz nem montāk mēg.

(...)

(Általában hogy léphetett valaki előre?)

Hāt ... áltālābā úty, hogy mongyuk mā a hátsereghēz (...) a hátsereghēz viszonyítvā, mēg a ... elméleti tudās is, mēg ānnāk a szorgálmā, mēg mit tudom én, hāt eszt ... mongyuk a páráncsnokok esztet értékelték, és az áltāl terjesztették fēl, oszt ... gondolom én, hāt csak ezék szerint. Hāt hogy mongyām, én hárminc ... hāt hónapot vótām kátonā, de ... ēgy nāpot nem vótām börtömbe, mā nem börtömbe, a fogdābā.

(...)

Útyhogy ... én eszt a rendfokozatot elértem ... No még ēgy ... dolog vót benné a ... izébe, mer igaz-ē mā hármincāt hónapot lētőtöttünk, oszt montāk, hogy még visszā kēl márādni ēggy év^{re}, hāt ákkor mā mondom mā ez bāj, mēm montāk a többijek is, igaz-ē, hāt vóták több ... csālādos is, nemcsāk én ... Gyöttünk házā

szabáccsāgrá, no fjúk, mēbbszélük, nem mēnnyünk vissza ... ēggy órāvál később. Ęggy órāvál később mēntünk vissza ... Hāt ... persze, tuttāk, hāt ott à nápo... vágy à kápujelés. Visszámēnnyünk, māsnap ... rēport. Mēntünk fēl à zāszlóáj-páráncsnok, politikáji tiszt, kiszitkār ... [!] Tuggyuk, hogy mivel jár? Tuggyuk. Mér gyöttünk? Mēmmontuk nekik, hogy ... ázér nem ákárunk, gyöttüing be, mer még ēggy évet nem ákárunk visszámáradni. Hāt ki montá, ász, hogy ēggy évet? Hāt ... errül vān szó, hāt nem tuttuk mink sē pontosán, csak hāllottuk. No, ebbül nem is let sēmmi sē, útyhogy ez, ez elsimúlt mindēn. Ász montāk nekēm, à zāszlóájparáncsnok, hogy ez lē vān tudvá, simá, sēmmi problēmá nincs bennē, útyhogy ... ijen ... dógok nem vóták.

(Őreg katonának már több mindent el is néztek.)

No, el is nésztek, hāt persze vóták, vót ēggy ... ēggy igē jó bárātom, mā mēkhāt szēgény, esz honvéd vót, it vót kelecsényi, munkātársák is vótunk (...), hāt őneki sog bājom vót velē, mer ő ... bizony ő sokát kilógott à hāmfbā^l, osztām bizony hā én nem ... lépēk neki közbe ... à zāszlóájparáncsnokomnā^l, hād bizony ő ákkor ... ot töltöttē vónā ... à nāpjājít, áhol nem kell. Osz ... sokát rimānkottām értē, hoty fōhādⁿagy elftārs, hāt ... csalāggyā vān, nem sok vām mā. Tudom, hogy mijen ... ingērült is, hi... hirtelen beugrik is, nnnē tessék mā, az utólsó hónāpok vānnāk neki, mondom, most ... börtömbe. Tessék mā elnēz...! El is nészte, útyhogy nem is vittē osztān, útyhogy lē is szērēlt ő velem. Hāt à hátseregbe hārminhāt hónāp az nāgy idő. És ot sok mindēn mevót. Nem ott. Áz éledbe is, nem még ottān. Ott, áhol, mer ottān az ember ott az úgy vān, mint ēty csalād, így ... mer ot váló... hoty hā egy ijen dārāp kēnyér vót, hā nem vót, nem ász, hogy nem vót, mer vót, ákkor fjúk ennyi vān, ákkor ennyi felē törtē mindēnki, hogy vót. Osz ákkor úgy ēttē. De ojjān nem vót, hogy óóó ... bemēnēk, oszt ve-rekēggyünk, mēg ... üssük ēgymāst, ojāsmi szó... ot sohā nem vót ijesmi ēggyātālān.

(Akkor magának jó szerencsége volt, nemcsak a bányászköszöntés mondja így. Jó közösség volt a bányánál, és ugyanúgy volt a katonaságnál.)

(...)

Hāt én nem ... nem pānāszkodok, āmbār ... pānāszkothātnék mā jobbān én ... Hārminhāt hónāp, igāz-ē? De jó vót. Elmēnt az is.

(Szakaszezetőséig jutott. De őrmester már nem lehetett. Oda iskolázottság kellett volna.)

Nem. Nem kellēt iskola ... Hāt mongyuk mā ott à fejleccségi fog [!] is vittē ásztāt, mongyuk, de mār énnēkēm az időm ... az mār nem vittē vónā árrā, hogy el-telt vónā ēgy bizonyos idő, mer ēgy bizonyos idő utān lēhetēt ... kinevezni. Épūgy, mind à ... tisztēket vágy à főtisztēket. Lēhetēt ... mongyuk két év utān, ákkor lēhetēt vónā ēggy ... még ēggy izé, rent... rentfokozāt^{ot} ...

(Tehát, ha továbbszolgáló lesz.)

Ákkor ... ákkor mēkkāptām vónā, álāirtām vónā, hoty ^{to} ... mer vót ojā szó, hogy ... mārādok tovāp szolgālⁿⁱ. Ém mondom, nem ákárók mārādni tovāpszol-

gálónak ... Mém mikor lészéréltünk is ... utānā is ... fēlhittāk ide ā tānācsrā, hogy ... mēnnyūnk ā rendōrséghez. Mondom, nekēm elég vót ā hārminchāt hōnāp, nem āzēr, hogy nem szerettem, de jó ... de én nem ākarak tovāp kātōnā lēnni. Útyhogy ... ēnnekēm ez ...

(Mās volt a kātōnai főiskola, és mās az altisztī iskola.)

Igēn. Igēn. Ahogy említettē ōn elēp, hoty hogy gyōttek ezēk ā tisztēk ... Hāt vōtāk ākkor tisztīiskolāk. No hāt ākkor ... nem szāmítot, hogy mēvvān ā nyōc osztāj, ākkor még nyōc osztājru^l ... keveset lēhetēd beszēlni ... Elmēntek iskolārā, igēn, iskolārā, onnāt oszt kigyōttek ālhādnyāgy, hādnyāgy. Hāt nāgyobb ... rentfokozattāl nem gyōttek ki ... Hā ātālābā ālhādnyāt, hādnyāgyāl gyōttek ki ā ... izēhēz, ā ... āz ālētysékhēz ... És ezek vōtāk mār āzok, ākik ... ā kikēbzōk. Dehāt ... ākik ōk mār kigyōttek onnāt, mind mink mār kétēvesek vōtunk ... hāt ānnyit tut-tunk mink is, ōk ... mind ōk ottān, mer sokāt ojānokāt kérdēszték még bizony tōlünk, hogy ... esz hogy is kēl csinālni. Mer āz ēggyik ... ojā vōt ... hogy ā gyālōgos ... test... izē testūlethēz vōt kikēpez^{ve}, vōt, āki ā tūzērséghe, vōt, āki ā pāncé... mer āki pāncé^{los}, āz értēt... mer āki pāncé^{lo} ... De āki ojā vōt, nem āz vōt kikēpezve, āz nem értēt hozzā. Útyhogy ... vōtāk ābbā ojān dolgok, hogy bizony ... ottān sokāt mēk kēllēt ... ā... zālhādnyāgy ūrnāk ... elftārsnāk, még ākkor elftārsnāk, hogy mēkkérdēsztē, hogy ... szēgyēltē, nem szēgyēltē, hogy ... hāt tizēdēs vātū szākāsvezetō, vāgy ōrvezetō, hogy mmmāgyārāz mā mēk, hoty hogy is kēll esztet csinālni. Mer én ... nem esztet tānūltām ... De nem vōt ābbā szēgyēn, szīvesen mēmmāgyārāsztā, hā tuttā, hogy ot vā, hogy eszt ity kēl csinālni. De nem vōt ābbā, hogy lēnēsztē vōlnā ēgymāst, ēggy ālhādnyāgy mēkkérdēsztē, vāgy ēty hādnyāgy mēkkérdēsztē āsztāt, hogy ... mārpedig én nem eszt ā ... szākāt tānūltām, hā esztet. Mār pedik, hā tē most ide vāgy osztvā, ākkor esztet ... hā mēmmāgyārāsztā neki szīvesen. Hād bizony ... ēty hārckocsibā vāgy egy rohāmlōveg^{be} belēgyōtt egy ojān, āki nem tuttā ēggy ālhādnyāgy āz iskolārūl kikerūlt, āki nem is foglālkozott āv^ā, hoty hogy is vān āsz, hāt szēt sē tudod bennē nézni, mer bizony ... hā ijē szūk vōt mindēnnek ā területē, ābbā lōvegēk, ābbā lōvedékēk, ābbā mindēn elter^{ülve}, oszt ābbā vān nēty szēmējzet, ott ā lōvegnek hej, hād bizony, el sē tuttā kēbzēlni, hogy mi is āz, mi is lēssz āvvāl.

(...)

(A politikai tisztēk milyen iskolāzottsāgūak voltak?)

Hāt én esz nem mondom mēd, de hogy ... ūgy kerūltek odā mint politikāji tiszt. Hogy oszt neki mijem beiskolāzoccsāgā, mijen iskolā vōt, ^{hogy ēggy} ... én eszt nem tudom, de ... kitēttek, politikāji tiszt, kēs. Ennyi. Hāt mi nem kérdēszhē ... nem is kérdēszhettük mēg...

(Engem āzēr érdekel, mert a politikai tisztēkrōl ānnyi vicc volt.)

Nem. Nézzē! Nekünk ... hāt ... mit mongyāk? Ém még ... hārminchāt hōnāp ālāt vōt sok politikāji tisztēm, de ... én ... nem ... mernēm āsz mondāni, hogy nem tānūt, mēn nem mūvelt embēr vōt, mer āb biztos, mer hāzudnēk, hā āsz nem

mondánám, hogy nem művelt emb^ber, mer művelt emb^{er} vót mind. És értett a pol^{iti}, még az tánúltá, akkor, és há l^{egy}ött elő^{ad}á, mer ottán ábbá az időbe, igaz-
ë, hétfű reggel nyóc órától kilenc órájig politikáji foglalkozás vót. Tecc^{et}, nem
tecc^{et}, ez, ez vót. Vég^e vót a politikáji foglalkozásnak, akkor m^{ent} a szakfog-
lalkozás utáná még ... De az, ezek o^jám művelt emb^{er}ek vóták, ez nem kijábált
ëggyik s^e. Há váláki nem értett válá, h^{at} ém m^{em}mondom őszintén, én s^e tuttám,
hogy mi a politiká. Ém m^{em}montám neki, hoty hádnagy elft^{ars}, mágyar^{azz}a
m^{ek}, hogy mi a politiká. Mi az a kommonizmus, mi jáz ez, még mi jáz az, még a
tőke, még ezáz. H^{at} m^{an} as s^e tuttám, hogy mⁱ. H^{at} hol? Én nem tánúltam az
iskolábá, m^{en} nem is tánúlhattám, mer ... ább' az időbe háború vót, ëty hetet
jártunk iskolábá, két hetet nem jártunk, mégint jártunk ëty hetet, nem vót tánító,
elvittek a [érthetetlen szó], akkor a páb gyöt tánítáni, ász táⁿítot. H^{at} hol
tánúltunk? Nem is tánúltuk ászát! H^{at} osz vót, áki m^{em}mágyar^{aszt}a, igaz-ë,
osztán az emb^{er} ottán ázér csak ... fejlődött ábbá, hogy ... mégis tuttá, hogy mi is
az a politiká, hogy mi az.

(Azt tetszett mondani, hogy most már éli a nyugdíjas éveket. Hogy éli eze-
ket?)

Él^{em}. H^{at} h^{al} Istennek, jól.

(Mivel telnek a napok?)

Mivel telnek a n^{ap}jáim? V^{an} ötve család méhem. Ázzal foglako^{zok} ... a fele-
ség^{em}mel ëggyüt, n^e. Ók, mer m^{ink} vágyunk ketten, a v^{om}, ő ... hívátott, ő ... ő a
polg^{arm}est^{er}, őneki csak ákkor v^{an} idej^e, mikor idej^e v^{an}.

(Ja tényleg! Mondta is Ági. Tényleg, így van.)

Mikor őneki délut^{an} v^{an}, még a l^{ány}om, ő még az ovodábá v^{an}, ő is, dá^{du}s,
ná. Házágyönnek négy órákor, oszt ákkor négyen. De m^{ink} ketten, m^{ink} esz csi-
náj^{uk}. Még ákkor v^{am} mellett^e egy ... d^{ar}áp sz^{ól}óm. Ennyi a munk^{ám}.

(Milyen darab ez a szőlő?)

H^{at} o^ján ... mit mongyák? Ez^{er}h^{atsz}ázsh^{atv}á tőke v^{am} benn^e.

(Akkor az nem kicsi!)

H^{at} nem kicsi. Végig lehet rájtá nézni. H^{at} nem nemes szőlő. Direktermő. It
mihozzánk it hásonlítunk. Direktermő, konkordi szőlő v^{am} benn^e.

(Ézt már hallottam. Mi az a konkordi szőlő?)

(...)

Esz feket^e szőlő. H^{at} ... májcsák o^jám, mint az ot^{ell}ó, de nincs ányirá vörös,
mint az ot^{ell}ó, mer az ot^{ell}ó az ëty festőszőlő. Áz ot^{ell}ót, ász festőszőlőnek hász-
náj^{ják} b^{ar}hol.

(Az otelló szőlő enni jó, de a bora egy kicsit karcos.)

Nem a. Fⁱⁿom. Fⁱⁿom az ot^{ell}ó szőlő. M^{ar} csak ázér mondom, mer t^{en}n^{ap},
t^{eg}n^{ap} vótunk a pincébe a ... a b^{ar}átommál itt a szomszéd^bá, n^e, oszt ő most v^{ett}
v^{aty} két mázsá sz... izét, ot^{ell}ó szőlőt, h^{at} jó, csak még mos forr.

(...)

Hà tuttám vóná, hogy ije szép vendégök jönnek ...

[A feleség közbeszól: *Ákkor rākészültünk vóná. Ágiká szolt vóná!*]

(Milyen az a konkordi?)

Ez ëty konkordi, ëggy, ëggy, ëggy ... direkt ... hāt ity hijjāk ... szaknyelven is, mer szőlősi direktermőnek mongyāk. Ez ëgy nágyon finom szőlő ... hā beérik, hāt mongyuk, ā mostāni időkhō beérēd, be. Beérēt. Nāgyo finom, és ā borā is nāgyo finom. Eszt, mink eszt szoktuk meg, eszt isszuk ... Nekem ā ... nem nekem, ā vőmnek ā nāsza egri, ő, āz unokām ot vān Egerbe, tūzoltó parāncsnok hejettes, Egerbe ... Hā ōk elgyönnek, ā felesége Ildikó, mer hārom Ildikó vān ā csalādbā. Ő āsz mongyā mindik, hogy ē csak ebbū iszok ëty kortyot, āsz mongy... mer ez nem ojam, mint āz egri, āsz mongyā. Mer āz egri borok, āzok nehéz borok, mēg āz ālföldi borok. De mink esz szerettük mēg, mēg eszt isszuk mēg. És nāgyo finom, hāt oját tekintve, hogy direktermő bor. Itt ā mi vidékünkön nincsen is ótvāny. Ics csak ez vān.

(...)

(Milyen fajta szőlő van még?)

Hhh, konkordi ā nyócvq szāzálékā, elvirā, āsz fehér, vān āz izābēllā, āz is feketē. (...) ā novā, ā novā, āz nem jó, mer āsz fehér, āsz pērgős is, de āz ízē sē, mer āz, hā ... ābbūl berūg āz embēr, ākkor ... (...) De āz Isten ōrizz āttūl. (...) ākkor még vān ā bucsēk, āsz nem tudom, hogy ismeri-jē. Apró szemū, feketē ... De festőszőlő. De nāgyon f^{nom}, hā ojan idő vā rā, ojam borā vām, mind āz olāj. Az nāgyo finom szőlő.

(Apró szemű? Bőven terem?)

Óóó, rēngeteget. (...) Hāt, vān, āki bākónāk hijjā, āhogy mongyā. Vān, āki bākónāk hijjā, mi bucsānāk hijjuk. Nem kēl pērmetēzni sē. És ā bātāmānāk vót ëggy ... ëggy ojan ...nētyszāz nētyszögölē, ebbūl, tisztā ebbūl ... De mikor āsz kiforrott, āz mikor öntöttē, āz mind āz olāj, āz úgy ... de ābbūl bevēt két pohārrāl, āz biztos ... észrevētē, hogy ... Útyhogy ... ittem mifélēnk ... ez vān. Itten ótvā szőlő it közelibe nincsen is csak ...

(Igen. Ezzel könnyű bánni, nem kell permetezni.)

Hāt én nem is szoktām pērmetēzni.

(Egyáltalán nem?)

Éggyātālān nem ... esztet nem kēl pērmetēzni. Hā eszt āz ëty konkordi szőlőt ... māsikāt sē ... Mā vót nekēm izs bennē vāgy nyócvān tōke ótvq, de mā āzok kimēntek ... Útyhogy ... még vān vāty ... pār tōke, de āsz házāhorgyuk mēgē...

(Egy kollégám kérte, hogy mondjak neki olyan szőlőt, amit nem kell permetezni. Majd mondom neki, hogy jöjjön el Felsőnyárádra.)

Esz nem pērme ... Ebbūl mār rēngetegen vittek, ebbūl ā konkordi szőlőbūl, és ā fāgyrā sē érzékeny. Útyhogy ez nāgyon ... finom szőlő, jó ... Útyhogy ... Mink szeressük, no!

(Azt hiszem, nagyobb a szeme is, mint az otellóé.)

Nagyobb. Nagyobb. Ánnak májcsák ojam, mint ëty, hāt nem mind ëgy bōdi szilvā, mer āttul kiseb, de ... Jōl mēkteltek ā szēmek.

(Hāt azt hiszem, hogy meg is köszönjük.)

A felvételt Fekete Péter főiskolai tanár készítette a Miskolci Egyetem magyar szakos hallgatóinak nyelvjárási kiszállásán 1998. november 16-án az adatközlő otthonában. A „szép vendégek”, ahogy az adatközlő fogalmaz, az egyetemi hallgató lányokat jelenti a kérdező tanár társaságában. A kérdező által említett Ági a szöveg lejegyzője, aki Felsőnyárádon született. A szöveget lejegyezte Kornyané Szoboszlai Ágnes 2008 januárjában.

Megjegyzések a felvételhez

A szóalak váratlan befejezését, „elharapását” tapadó ... jelzi. A vártnál hosszabb szünetet sem elöl, sem hátul nem tapadó ... jelzi. Ha a nem tapadó ... után nagybetűs kezdés van, azt jelenti, hogy az előző rész vége vessző előtti, mellékmondati, felvitt véggel zárul.

Az adatközlőnél meg lehet figyelni, hogy a hosszabb szüneteket például a kötőszó, a jelző, tehát a szorosán összetartozó elemek között tartja.

Beszédében a három palócos magánhangzó fonéma (*á, ā, ë*) használata következetes. Nem következetes viszont a zártszótagi *l* kiesése, tehát a *volt ~ vót, Miskolc ~ Miskóc* alakok váltakoznak. Szintén nem következetes a *meg* igekötő és a *meg* kötőszó *g*-jének hasonulása a rákövetkező mássalhangzóhoz. A nyelvjárási és a köznyelvi alak akár egymás szomszédságában is előfordul mintegy korrekcióképpen (*tënnāp, tēgnāp*).

Néhány tárgyi magyarázat

A *Gërëndās* népszerű kocsmá egy régi parasztházban Felsőnyárad központjában. Kelecsény, azaz Felsőkelecsény az északi szomszéd falu, a *Szëmpétëri kāpu* Miskolcra a Sajószentpéter irányába kivezető út.

KORNYÁNÉ SZOBOSZLAY ÁGNES